

In de zitting van de tweede kamer der staten-generaal van maandag is ingekomen eene missive van den hoogen raad der Nederlanden, dd. 7 December, houdende kennisgeving van het overlijden van mr. J. H. van der Sande, in leven raadsheer in dat collegie, benevens eene lijst van zes kandidaten, ten einde de kamer daarop bij het maken der nominatie ter vervulling der ontstane vacature zoodanig acht kunne slaan, als zij zal dienstig oordeelen. De dag voor het opmaken der nominatie zal later worden bepaald.

Op die lijst zijn geplaatst de namen der volgende heeren: mrs. J. G. Kist en W. F. G. L. François, raadsheeren in het provinciaal gerechtshof van Zuid-Holland, A. W. Wichers, president van de regtbank te Utrecht, G. Everts Pz., advocaat te Arnhem, P. S. Noyon, raadsheer in het hof van Noord-Holland en C. van Bell, raadsheer in het hof van Zuid-Holland.

In deze zitting is voortgezet de beraadslaging over hoofdstuk V (binnenlandsche zaken) en zijn de artikels 101 tot 107 achtervolgens aangenomen.

Hierna werd, volgens het vroeger genomen besluit, in behandeling gebracht de begrooting van uitgaven voor den aanleg van staatspoorwegen, dienst 1869.

Daaraan werd door onderscheiden leden deelgenomen.

De heer van Beijma thoe Kingma vestigde speciaal de aandacht des ministers van binnenlandsche zaken op de slechte regeling van de dienst op de Noorder-spoorwegen. Spreker erkent, dat er pogingen worden gedaan om die dienstregeling te verbeteren en hij wijst op de noodzakelijkheid daarvan in het belang vooral van den markthandel. Maar ook voor het dagelijksch verkeer moeten bij die gelegenheid andere voorzieningen worden getroffen. Meer bepaald wijst spreker op de dienstregeling tusschen Leeuwarden, Harlingen en Groningen. Hij geeft den minister in overweging den noodigen invloed in dien zin bij de bevoegde ambtenaren uit te oefenen.

De heer Fock, minister van binnenlandsche zaken, de verschillende sprekers beantwoordende, geeft den heer Storm, naar aanleiding van de door dien spreker geopperde klagten over gebrekkelijk toezigt op het materieel, te kennen, dat, zoolang de gebouwen niet aan de maatschappij zijn overgedragen, dat gedeelte van het materieel niet onder toezigt staat van den minister; dat, wat de regeling der treinen betreft, op verschillende plaatsen de dienst wellicht niet goed geregeld is, maar dat iedere maatschappij bijzondere eischen voor hare dienst moet stellen, zoodat voldoende gemeenschappelijk overleg niet altijd mogelijk is. De regering tracht de daaruit voortvloeiende bezwaren zooveel mogelijk weg te nemen. Dit zal niet geheel kunnen geschieden voor dat de aansluiting aan het Duitsland is voltooid.

Wat de vraag van den heer Wassenaer betreft merkt de minister op dat in het reglement op de spoorwegdiensten de bepaling omtrent het vertrek der elkander opvolgende treinen in zóóver moeilijkheid zou opleveren, dat het aantal treinen zeer beperkt zou worden en in zóóver ook dat de seizen van aankomst van den eerst vertrokken trein door sommige toevallen niet geregeld aankomen, zoodat de tweede trein te vergeefs wacht. Beperking van het aantal treinen zal er zeker het gevolg van zijn; en nu klagen de heeren uit het Noorden juist over het gering aantal treinen.

Aan den heer Dumbar gaf de minister eenige inlichtingen omtrent de door hem besproken punten, terwijl hij de heeren van Beijma thoe Kingma en Westerhoff verzekerde, dat de rege-

ring de maatschappij aandachtig heeft gemaakt op de behoorlijke dienstregeling. Die maatschappij beweert dat het aan genoegzaam materieel niet ontbreekt. Alleen komen hier en daar wel wagens van de 2de klasse te kort, maar dat is een voorbijgaand bezwaar.

Bij de beraadslaging over de begrooting van uitgaven voor den aanleg van staatspoorwegen, dienst 1869, besprak de heer van Beijma thoe Kingma de wenschelijkheid der aansluiting van den spoorweg Nieuwersehans—Ihrhove. Spreker kan het niet goedkeuren dat deze zaak beschouwd wordt als van uitsluitend provinciaal belang. Hij meent integendeel, dat het hier een bij uitstek rijksbelang betreft, omdat het internationaal verkeer bij deze zaak zeer betrokken is.

In de zitting van gisteren werden de beraadslagingen voortgezet en heeft de minister van binnenlandsche zaken, de onderscheiden sprekers beantwoordende, o.a. behandeld de zaak der verbinding met de Hannoverse westbaan. De heer Thorbecke heeft de geschiedenis daarvan in herinnering gebracht en de minister voegt er bij, dat de vorige regering aan de commissarissen des konings de behartiging der zaak ernstig heeft aanbevolen. In dien toestand bevindt zij zich nog. Uit de stukken blijkt reeds dat een comité van achtenswaardige mannen zich heeft gevormd, die hun mandaat ontleenen aan de provinciale besturen en waarvan men de vervulling moet afwachten. Nu beweert men dat de zaak meer rijks- dan provinciaal belang is. De minister erkent dit, maar in den tegenwoordigen stand der zaak kon 't wel niet anders of de provincie moest het comité te gemoet komen.

Waar echter sprake mogt zijn van eene overeenkomst met de Pruisische regering daar zou de Nederlandsche regering zelf optreden, maar de minister meent dat er nu pogingen worden aangewend om concessionarissen voor de lijn te verkrijgen. Het is dus niet onzeker of de zaak tot stand zal komen. De regering weet echter volstrekt niet met juistheid wat de Pruisische regering zal willen bedingen; zij weet alleen dat men geneigd is tot subsidie. En wat de Nederlandsche regering betreft, zij heeft op dit oogenblik niet te verklaren of zij bereid is subsidie te geven; het is haar niet gevraagd. Geschiedt dit, dan zal het bij haar een punt van ernstige overweging uitmaken. En zoolang het comité werkzaam is kan de Nederlandsche regering niet in de plaats van de particulieren optreden, maar moet zij den uitslag van het mandaat van het comité afwachten.

Nadat alle artikelen achtereenvolgens waren goedgekeurd, werd de begrooting van uitgaven voor den aanleg van staatspoorwegen voor 1869 met algemeene stemmen aangenomen.

Hierna keerde de vergadering terug tot de behandeling van hoofdstuk V (binnenlandsche zaken) en werden de onder-artikelen 108 en 109 der Vde afdeling goedgekeurd.

In de zitting van heden is eene langdurige discussiën gevoerd, eerst over het hooger, middelbaar en lager onderwijs gezamenlijk en in verband tot elkander, daarna over het hooger en middelbaar onderwijs afzonderlijk. Morgen voortzetting ook over het lager onderwijs. De minister van binnenlandsche zaken verklaarde niet voornemens te zijn tot wijziging van de hoofdbepalingen der onderwijswet mede te werken, en dat de uitbreiding van het middelbaar onderwijs veroorzaakt werd door een werkelijk nationale behoefte en door den wedijver van vele steden, om dat onderwijs, zoo veel mogelijk, voor allen toegankelijk te maken. De wet op het hooger onderwijs is bij den raad van state. De minister denkt haar in het begin van het volgende jaar aan te bieden.